

Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9

Universitetet i Sørøst-Norge
v/ nemnd for studentsaker
Postboks 4
3199 Borre

Bergen, 03.04.2024
Deres ref.: 22/06480
Vår ref.: 09/2023 (24/02518)

Unntatt offentligheten etter offl. § 13 første ledd, jf. fvl. § 13 første ledd

SAK NR. 09/2023: VEDTAK FATTET AV FELLES KLAGENEMND I SAK OM ANNULLERING OG UTESTENGING PÅ GRUNN AV FUSK

Det vises til vedtak fattet av klagenemnda ved Universitetet i Sørøst-Norge (heretter «USN») i sak 22/06480, som ble påklaget til Felles klagenemnd.

Saken er tidligere behandlet av Felles klagenemnd i møte 26.01.2023, der underinstansens vedtak ble stadfestet.

Bakgrunnen for den nye behandlingen er at Kunnskapsdepartementet i brev av 08.11.2023 har uttalt at enkelte vedtak i Felles klagenemnd (nemnda) gjort i perioden 01.04.2022 til 22.09.2023, er ugyldige på grunn av at tidligere leder for klagenemnda og to studentrepresentanter (et medlem og et varamedlem) i denne perioden var ugyldig oppnevnt, og at disse sakene må behandles på nytt. Dette gjelder vedtak, der nemnda ikke ville ha vært vedtaksfør uten at noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene deltok, og saker der det var dissens i nemndas opprinnelige behandling og stemmen til noen av de ugyldige oppnevnte medlemmene var avgjørende for innholdet i vedtaket.

Felles klagenemnd ville ikke ha vært vedtaksfør under behandling av saken i møtet 26.01.2023, uten at leder var til stede, jf. § 3 i Forskrift om felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universitet og høyskoler. Vedtaket er derfor ugyldig, og det må treffes nytt vedtak.

Felles klagenemnd har på denne bakgrunn besluttet å behandle klagerens sak 22/02898 (09/2023) på nytt med ny nemndssammensetning. Klageren ble i brev 20.02.2024 informert om at Felles klagenemnd ville gjøre en fornyet behandling av klagesaken våren 2024.

Felles klagenemnd, med riktig sammensetning, behandlet saken under møte 20.03.2024. Tidligere vedtak fattet av Felles klagenemnd ble opphevet. Vedtak fattet av klagenemnda ved USN ble stadfestet.

FELLES KLAGENEMND BEMERKER

Felles klagenemnd er rett klageinstans i saker om annullering og utestenging, jf. forskrift nr. 1192 om Felles klagenemnd for behandling av klagesaker etter lov om universiteter og høyskoler (uhl.) § 3-7 (8), § 4-7 til § 4-10 og § 7-9, fastsatt av Kunnskapsdepartementet 10.10.2005. Felles klagenemnd kan som klageinstans prøve alle sider av saken, jf. forvaltningsloven § 34 andre ledd.

Habilitet

Av de nåværende medlemmene i Felles klagenemnd deltok Fredrik Boksasp, Liv Sandvik og Frode Randal i den tidligere behandlingen av saken.

På grunn av den medieoppmerksomheten som har vært omkring Felles Klagenemnd sitt arbeid, har Felles Klagenemnd vurdert om disse medlemmers deltaking i den tidligere behandlingen av saken, er et særegent forhold som er egnet til å svekke medlemmenes upartiskhet, og derfor medfører at medlemmene er inhabile i behandlingen av omgjøringsaker, jf. fvl. § 6 annet ledd. Felles klagenemnd har avgjort habilitetsspørsmålet etter fvl. § 8, og har kommet til at nemndas medlemmer er habile i vurderingen av omgjøringsaken.

I vurderingen av habilitetsspørsmålet har klagenemnda vektlagt at det rettslige utgangspunktet er at tidligere deltakelse i behandlingen av en sak som tas opp til ny behandling av det samme organet, ikke fører til inhabilitet. Nemnda er et kollegialt organ der hvert medlem har ansvaret for å gjøre seg opp en selvstendig mening om sakene og det må kunne forutsettes at de også ved den nye behandlingen foretar en objektiv og saklig vurdering. Nemndsmedlemmene er utnevnt fordi de har den kompetanse og bakgrunn som kreves etter forskrift om felles klagenemnd § 2 annet ledd.

De forhold som har skapt medieoppmerksomhet og har ført til at saken må behandles på nytt, knytter seg ikke til noen av de nåværende medlemmene av Felles klagenemnd, men til at tidligere leder og to studentmedlemmer var oppnevnt i strid med forskriften.

Medlemmene har ingen egeninteresse i utfallet av saken. De aktuelle medlemmene vurderer ikke seg selv som inhabile i saken.

Kunnskapsdepartementet har i brev til Felles Klagenemnd datert 5. januar 2024, også gitt uttrykk for at departementet ser det som klart at deltaking i den tidligere behandlingen av et vedtak som er oppe til ny behandling, ikke fører til inhabilitet, med mindre det foreligger særlige forhold i den enkelte sak.

Det enkelte medlem har ansvaret for å vurdere om det foreligger særlige forhold som kan føre til inhabilitet. Ingen av de aktuelle medlemmene har gitt uttrykk for at det foreligger slike forhold.

Sakens bakgrunn

Klageren er [REDACTED]. Klageren har siden [REDACTED] fulgt studieprogrammet [REDACTED]. Saken gjelder mistanke om fusk ved innlevering av hjemmeeksamen i emnet [REDACTED].

Klageren ba om begrunnelse for karakter etter å ha mottatt sensur i emnet. I forbindelse med sensors gjennomgang av besvarelsen ble det ved manuell gjennomgang avdekket ordrett tekstlikhet mellom en del av klagerens besvarelse og en nettside. Tekstlikheten utgjorde nesten 50 prosent av klagerens samlede besvarelse.

Det ble gjennomført samtale mellom klageren og USN 08.04.2022. Klageren forklarte at h[un] har dårlig syn og [REDACTED]. H[un] leverte feil fil ved et uhell, og det var ikke meningen å plagiere. Klageren har tatt lærdom av situasjonen, og h[un] lover at det aldri skal skje igjen.

Klageren var ved forrige behandling av saken representert av advokat Marie Røegh Edwardsen, som innga en uttalelse på vegne av klageren 24.06.2022. Det anføres at klageren er klar over at svekket syn og [REDACTED] ikke kan fraskrive [REDACTED] ansvaret for innleveringen av eksamensbesvarelsen, men at disse forholdene likevel er forklaringen på hvorfor h[un] sendte inn feil tekst. Det bestrides ikke at klageren objektivt sett har fusket. Det subjektive vilkåret for fusk er imidlertid ikke oppfylt, idet klageren trodde at h[un] leverte sin egen tekst.

Underinstansen behandlet saken i møte 04.07.2022. De fant at de objektive og subjektive vilkårene for fusk var oppfylt, og at klageren hadde fusket forsettlig. Det ble vist til tekstlikheten mellom klagerens besvarelse og kilden, og at klageren ikke har oppgitt kilden som referanse. Klagenemnda la vekt på at universitetets regler om fusk er gjort godt kjent for studentene, og at klageren selv har opplyst at h[un] er kjent med reglementet. Dårlig syn og [REDACTED] kunne ikke fritta klageren for å følge eksamensreglementet.

Klagerens advokat innga klage på vedtaket 18.07.2022. I klagen er det anført at klageren ikke forstod læreboken i emnet, og at h[un] derfor benyttet annet kildemateriale. Dette ble gjort fordi h[un] ikke fikk den hjelpen og veiledningen h[un] uttrykte behov for. Stress og tidspress i forbindelse med hjemmeeksamen gjorde at klageren ikke innså at h[un] ikke hadde oppgitt kilden h[un] hadde benyttet, og hva som var klagerens egen besvarelse. H[un] fikk ikke ekstra tid på hjemmeeksamen eller annen form for assistanse. Etter hjemmeeksamen fikk klageren tilbud om en programvare tilpasset [REDACTED]. Klageren hadde etterspurt programvaren to år tidligere, uten at det ble innvilget. Det anmodes om at tvilen må komme klageren til gode, og at h[un] ikke utestenges fra studiestedet.

Underinstansen vurderte klagen 02.09.2022, men fant ikke at det fremkom nye opplysninger som medførte at vedtaket skulle omgjøres. Underinstansen opprettholdt sitt tidligere vedtak. Saken er deretter oversendt Felles klagenemnd for videre behandling.

Saken står for Felles klagenemnd slik den har gjort tidligere for underinstansen. Det vises til sakens dokumenter.

Rettslig grunnlag

Vilkårene for annullering på grunn av fusk følger av uhl. § 4-7 første ledd bokstav b. Vilrårene for utestenging gjelder tilsvarende, jf. § 4-8 tredje ledd.

I forarbeidene til lov om universiteter og høyskoler av 2005, fremgår det i merknadene til §§ 4-7 og 4-8 at bestemmelsene er en videreføring av §§ 42 og 54 i den gamle universitets- og høyskoleloven, og privathøyskoleloven §§ 10e og 10i, jf. Ot.prp. nr. 79 (2003-2004) kap. 12. Dette innebærer at rettskilder til den tidligere loven fortsatt kan være relevante.

Bestemmelsen i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b omfatter fusk på «eksamen eller prøve, eller under gjennomføringen av vedkommende kurs», jf. § 4-8 tredje ledd. Klagerens hjemmeksamen er omfattet av bestemmelsene.

Videre må to kumulative vilkår være oppfylt. For det første må det rent objektivt foreligge fusk eller forsøk på fusk. For det andre må det foreligge subjektiv skyld. Studenten må ha handlet forsettlig eller grovt uaktsomt, jf. uhl. § 4-8 tredje ledd og § 4-7 første ledd bokstav b.

Objektivt vilkår

Det første spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om forholdet objektivt sett er fusk.

Departementet har uttalt seg nærmere om meningsinnholdet i fuskebegrepet i Ot.prp. nr. 40 (2001-2002) punkt 12.1.10 på side 54, hvor det blant annet heter:

Departementet legger til grunn at det er å anse som fusk når en student har ulovlige hjelpemidler tilgjengelige under en eksamen eller på andre måter handler i strid med eksamensreglementet eller regler om kildebruk.

Det følger av forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) § 8-8 annet ledd hva som skal anses som fusk:

«§ 8-8. Fusk

[...]

(2) Som fusk eller forsøk på fusk regnes blant annet:

c. plagiering:

- presentere andres arbeid som sitt eget uten tilstrekkelig kildehenvisning
- presentere eget, tidligere arbeid som nytt arbeid uten å oppgi kilde
- manglende markering av sitat
- parafisering ved å benytte seg av andres materiale, men selv bearbeide materialet i noen grad uten å oppgi kilde.

[...]

Felles klagenemnd har funnet det bevist at forholdet objektivt sett er fusk. I vurderingen av det objektive vilkåret har Felles klagenemnd lagt vesentlig vekt på tekstlikheten som er avdekket mellom klagerens besvarelse og en kilde hentet fra en nettside. Det vises til gjennomgangen av eksamensbesvarelsen foretatt av sensor i emnet og USN. Tekstlikheten innebærer en ordrett gjengivelse av en kode hentet fra en nettside, uten at kilden er oppgitt i den løpende teksten eller i litteraturlisten. Plagieringen utgjør omtrent 50 prosent av klagerens samlede eksamensbesvarelse. Når klageren ikke har henvist til kilden, vil det for leseren ikke være mulig å skille mellom hva klageren har utarbeidet og hva andre har utarbeidet. Etter nemndas vurdering fremstår derfor klagerens besvarelse som mer selvstendig enn den faktisk er.

Klageren har for øvrig ikke bestridt at det objektive vilkåret er oppfylt.

Felles klagenemnd har kommet til at det objektive vilkåret for fusk er oppfylt, jf. forskrift om studier og eksamen ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN) § 8-8 annet ledd.

Subjektivt vilkår

Det neste spørsmålet Felles klagenemnd skal ta stilling til er om vilkåret forsett eller grov uaktsomhet (skyldkravet) er oppfylt.

Forsett foreligger i de tilfeller hvor en person har foretatt en bevisst handling. Dette innebærer at klageren må ha vært klar over den faktiske handlingen som medførte at det objektive fuskevilkåret er oppfylt.

Det er ikke krav om hensikt om fusk for å oppfylle kravet til forsettlig utført fuskehandling.

Kravet til forsett omfatter heller ikke kunnskap om hvorvidt handlingen er ulovlig eller ikke.

Felles klagenemnd finner det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innleveringen av hjemmeksamen. I vurderingen av vilkåret om skyld legger nemnda vesentlig vekt på at det er avdekket tekstlikhet mellom klagerens besvarelse og en annen kilde på omtrent 50 prosent, uten at klageren har henvist til den aktuelle kilden. Det vises til gjennomgangen av eksamensbesvarelsen foretatt av sensor i emnet og USN. Det vises videre til klagerens erkjennelse av at besvarelsen var hentet fra en annen kilde. Når tekstlikheten er av et så stort omfang og av en slik karakter, og det i tillegg mangler henvisning til kilden, finner nemnda det sannsynlig at klageren var klar over at hⁿ utga andres arbeid som sitt eget.

Felles klagenemnd har sett hen til klagerens anførsel om at hⁿ lastet opp feil fil ved et uhell.

De subjektive og objektive vilkårene for fusk er oppfylt.

Reaksjon

I henhold til uhl. § 4-7 første ledd og § 4-8 tredje ledd er det hjemmel for annullering og utestenging fra institusjonen, samt tap av retten til å gå opp til eksamen ved andre institusjoner i inntil ett år.

Felles klagenemnd har funnet det bevist at klageren har fusket forsettlig i forbindelse med innlevering av hjemmeksamen.

Forsettlig fusk innebærer et grovt tillitsbrudd, og både allmennpreventive og individualpreventive hensyn tilsier at det må reageres strengt.

Etter retts- og forvaltningspraksis er den normale reaksjonen ved forsettlig fusk annullering og utestenging i to semestre uavhengig av størrelsen på den aktuelle eksamen, prøve eller kurs.

Felles klagenemnd har merket seg anførselen om at det må vektlegges som formildende at klageren har svekket syn og XXXXXXXXXX. Nemnda har ikke grunn til å betvile de nevnte opplysningene. Nemnda peker på at andre deler av regelverket tar høyde for at det kan oppstå vanskelige situasjoner i studentenes privatliv. De kan blant annet søke om ekstra tid, utsettelse av eksamen eller gjentak dersom de kommer i en vanskelig situasjon opp mot eksamen. Slike forhold kan etter nemndas syn ikke unnskyldte brudd på reglene om fusk. Det vises i den forbindelse til klagerens uttalelse i samtale 08.04.2022, hvor det fremgår at klageren er orientert om at hⁿ kan søke om og innvilges utvidet tid på eksamen.

Underinstansen fattet vedtak om annullering av klagerens eksamen og utestenging høstsemesteret 2022 og vårsemesteret 2023. Dette er i tråd med praksis.

Felles klagenemnd har merket seg at den samlede saksbehandlingstiden – ved underinstansen og til saken ble behandlet første gang av klageinstansen – er på til sammen 10 måneder. Nemnda vurderer at dette ikke har vært for lang saksbehandlingstid.

Felles klagenemnd har etablert en praksis for at lang samlet saksbehandlingstid før klagenemnda tar stilling til saken, kan føre til nedsatt reaksjon. Bakgrunnen for dette er at lang ventetid på å få en avklaring, kan utgjøre en ekstra belastning for klageren. Nemnda har på denne bakgrunn vurdert om det skal ha betydning for reaksjonsfastsettelsen at saken nå gjenopptas ca. 14 måneder etter at Felles klagenemnd behandlet saken første gang. Nemnda har kommet til at det ikke er grunnlag for nedsettelse av reaksjonen i tilfeller der en kommer til at nemndas første vedtak var innholdsmessig riktig. Klageren har da fått en avklaring ved det første vedtaket, og det forhold at saken senere gjenopptas på grunn av at Felles klagenemnd ikke var vedtaksfør ved første gangs behandling, utgjør etter nemndas vurdering ikke en slik tilleggsbelastning at det tas hensyn til ved reaksjonsfastsettelsen.

Felles klagenemnd har funnet at annullering av eksamen og utestenging i to semestre er en riktig reaksjon i denne saken. Felles klagenemnd stadfester reaksjonen fastsatt av klagenemnda ved USN.

Vedtaket er etter ny behandling i samsvar med det Felles klagenemnd kom til i vedtak fattet 02.02.2023, men siden dette vedtaket er ugyldig på grunn av feil sammensetning av nemnda, opphever Felles klagenemnd dette vedtaket og treffer nytt vedtak, jf. forvaltningsloven § 35 første ledd bokstav c.

VEDTAK

Vilkårene i uhl. § 4-7 første ledd bokstav b og § 4-8 tredje ledd er oppfylt. Felles klagenemnd bestående av Ernst Nordtveit, Fredrik Boksasp, Liv Sandvik, Frode Randal og Nils Herman Lien Håre har fattet slikt enstemmig

v e d t a k:

1. Vedtak fattet av Felles klagenemnd 02.02.2023 oppheves.
2. Vedtak fattet av klagenemnda ved USN i sak 22/06480, annullering av eksamen og utestenging i to semestre, stadfestes.

Vedtaket er endelig og kan ikke påklages.

Ernst Nordtveit
leder for Felles klagenemnd

Klagenemndas vedtak kan bringes inn for prøving ved tingretten. Slikt søksmål må reises innen tre måneder etter at endelig vedtak foreligger. Søksmålsfristen beregnes fra 06.04.2024. Institusjonen dekker alle omkostninger ved søksmålet i første rettsinstans, herunder også honorar til saksøkers advokat etter offentlig salærsats, jf. uhl. § 4-11 og § 4-8 femte ledd.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen fysisk signatur.